

2 Italské terasovité zahrady

První italské terasovité zahrady byly budovány na kopcích podél řeky Arno ve Florencii a jejím okolí. Tvůrci se inspirovali zahradami římskými a neapolskými. Mimořádné úrovně dosáhly v období renesance a dále se vyvíjely pod vlivem baroka. Typickou italskou zahradu máme spojenou s kopcovitou krajinou, svahy a terasami. **Zahrady vycházely z přísné geometrie**, kde všechny prvky měly vzájemný vztah a působily harmonicky. Obytné budovy byly v takových zahradách postavené nejčastěji na nejvyšších místech, ale v zahradách se vyskytovaly i další budovy a stavby, například:

Barokní terasovité zahrady

BRODERIE

jsou ornamentální výplně zahradních parterů, které byly od 17. století vysazovány po obvodech a v linii v podobě nejčastěji velmi nízce tvarovaného zimostrázu (buxus). Výplně byly vysypávány různými barevnými materiály. Od barevných kamínků a písku až po saze, mušle, drcené cihly, keramické střešní tašky a další hmotu.

GIARDINETTA

jsou malé ozdobné zahrady, případně předzahrádky ornamentálně osazené okrasnými květinami. Jsou to malé dílčí části uvnitř či na okraji celku.

SALA TERRENA

je nejčastěji bohatě zdobená vstupní síň (vestibul, hala a jiná prostora) v přízemí budovy, jejíž jedna stěna je otevřena do zahrady. Z prostor sala terreny je umožněn přístup do dalších částí budovy.

GROTTA

je umělá jeskyně, případně plastický obraz se sousošími uvnitř architektonického stínícího prvku. Výzdobě grott vedoucí náměty historické, mytické, případně biblické (např. Grotta di Adamo ed Eva v parku zahrady Boboli ve Florencii).

THEATRON

je kruhovitá úprava části zahradní kompozice, která zároveň slouží jako divadlo. Součástí těchto kruhových úprav mohla být i loubí, tunely a bludiště tvořená vegetací, nešlo tedy jen o kruhovou úpravu sloužící jako zahradní divadlo. Navíc mohla být v podobě theatronu budována i grotta. Pravidelnost zahrad se projevovала nejvíce v uspořádání cest vnějších do prostoru italské zahrady dominantní geometrický prvek. Tvůrci zahrad si navíc často pohrávali se scénickými efekty a s oblibou vytvářeli nejrůznější kulisy. Ze starověkého Říma přišla kromě inspirace amfiteátry také inspirace uměleckým tvarováním keřů a samozřejmě všudypřítomnými sochami v antickém stylu. Ostatně v antickém stylu se nesla i drobná zahradní architektura.

ITALSKÁ TERASOVITÁ ZAHRADA VE STEKNÍKU

Zdejší zahradní terasy vznikly nejspíše v průběhu dvou stavebních fází. Starší, vrcholně barokní zahrada navazovala na hlavní osu původního barokního sídla Jana Jiřího Kulhánka, jedná se o západní část zahrady. Zahrada směřovaná jižně vznikla nejspíše později, když k zámku bylo přistavěno jižní křídlo a zámekská kaple (70. léta 18. století). Jedná se o styl italské barokní zahrady, jehož základem je ústřední osa tvořená hlavní cestou směřovanou na střed zahradního průčelí. Zahrada položená na této ose je tvořena vyrovnávacími terasami, které jsou zpevněné zídками se schodišti. Italská zahrada bývala většinou **zakládána na nepřilíš velké ploše a v podstatě rozšiřovala obytnou zónu zámku**, doplňovaly ji hojně kratochvilné stavby – terasy s uměleckou výzdobou, gloriety, sala terreny a další díla. Živé rostliny nehrály v italské zahradě tak významnou roli, i když byly pochopitelně také nezbytné. Cenila se však jejich přirozená podoba hlavně v dálkových průhledech. Boční partery často zdobily stříhem tvarované stále zelené keře, broderie, a později treláže s popínavými keři. V naší zahradě najdete také různá zákoutí, odpočinkové terasy (což s sebou jistě přineslo zjemnělé období rokoka).

Západní zahrada je tvořena pěti terasami propojenými důmyslným systémem schodišť a odpočívadel. Ukončena je spodní plochou, tzv. parterem, s bazénkem se sochou: „*Neptuna sedícího na delfinovi*“ (po restaurování byla socha umístěna do interiéru zámku). Plocha je přístupná symetricky řešenými branami včleněnými do ohradní zdi. Pouze zahrady na západním svahu jsou **osově souměrné**, na rozdíl od zahrad svahu jižního. Jejich osa se ztotožňuje přesně se středem rizalitu průčelí zámku ukončeného plastikami, jejichž námětem je figurální kompozice vyjadřující kontrast věrné, obětavé lásky objímajících se amorků a lásky spojené se zradou a zmarem, které představuje sousoší Samsona a Dalily.

Italské terasovité zahrady